

УДК 631.811.98:635.63:631.529

ВПЛИВ МІКРОБІОЛОГІЧНИХ БІОПРЕПАРАТІВ НА ҐРУНТОВУ МІКРОФЛОРУ В УМОВАХ СТЕПУ УКРАЇНИ

Нікончук Н. В., канд. с.-г. наук, доцент

Бобошко Д. В., здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

Вступ. Біологізація землеробства стає досить популярною в нашій країні на сьогоднішній день, але бережливе відношення до навколишнього середовища повинне бути підкріплено науковими розробками. Використання біологічних препаратів ще не так розповсюджене в порівнянні із хімічними, але ця ситуація стрімко змінюється з часом. Через нераціональне використання хімічних речовин при сільськогосподарському господарюванні значно знижується кількість корисних мікроорганізмів ґрунту та накопичуються пестициди, що чинять токсичну дію на ґрунт. Тому постає проблема вирощування органічної продукції рослинництва.

Актуальність. На сьогоднішній день досить актуальним є вирощування так званої біологічної продукції. Для цього все частіше використовують мікробіологічні біопрепарати, вони тільки набувають популярності серед тих, хто бажає отримати екологічно чисту продукцію. Сучасні біопрепарати мають в своєму складі різні мікроорганізми, що здатні підсилювати стійкість рослин до хвороб і шкідників, сприяють росту і розвитку, покращують якісний склад ґрунтової мікробіоти.

Отже враховуючи це вищесказане, метою роботи було дослідити вплив біопрепаратів (БТУ-центра) на показники продуктивності гібриду огірка Атлантіс F1 та зміни у ґрунтовій мікробіоті за застосування біопрепаратів. Дослідження проводилися в умовах дослідного поля ННПЦ МНАУ в 2021 році. Площа ділянки в польових дослідах – 14,7 м², а облікова 10,5 м², повторність в дослідах чотирьохразова.

Схема досліду включала наступні варіанти: 1. Традиційна технологія вирощування; 2. Обробка біопрепаратами: Азотофіт, Органік-баланс, Мікохелп, Лепідоцид.

Результати. За результатами мікробіологічного аналізу ґрунту на посівах огірків, які оброблялися мікробіологічними препаратами та вирощувалися за звичайною технологією встановлено, що використання мікробіологічних препаратів збільшує загальну кількість мікроорганізмів у ґрунті, а саме сапрофітних мікроорганізмів, грибів-антагоністів, зменшує кількість токсиноутворюючих видів грибів (табл. 1).

Таблиця 1

Кількісний склад ґрунтової мікробіоти на посівах гібриду огірка Атлантик F1

Зміст варіанту	Всього тис. КУО/г ґрунту	У тому числі				Гриби-антагоністи		Токсину-утворюючі види грибів	
		Патогенні види		Сапротрофні види					
		тис. КУО/г ґрунту	%	тис. КУО/г ґрунту	%	тис. КУО/г ґрунту	%	тис. КУО/г ґрунту	%
Контроль	36,7	0	0	36,7	100	0	0	25,7	70,0
Обробка біопрепаратами	54,7	0	0	54,7	100	3,9	7,1	11,7	21,4

Як свідчать результати досліджень ґрунту на кількісний склад ґрунтової мікробіоти в посівах гібриду огірка Атлантик F1 патогенних видів грибів у зразках ґрунту не виявлено. В зразках ґрунту, відібраного в посівах огірків виявили гриби-антагоністи, які були внесені з біопрепаратами – 3,9 тис. КУО/г ґрунту, що склало 7,1%. Але найсуттєвіший вплив біологічні препарати Азотофіт, Органік–Баланс, МікоХелп здійснювали на вміст у ґрунті сапрофітної мікрофлори. Сапрофітна мікрофлора відіграє важливу роль у накопиченні органічної речовини і родючості ґрунту. Сапрофітні гриби – перетворюють мертву органічну речовину в грибну біомасу, вуглекислий газ (CO₂) – на дрібні молекули. Ці гриби зазвичай використовують складні речовини, наприклад целюлозу і лігнін у деревині, і виконують важливу роль при розщепленні вуглецевих циклічних структур у забруднюючих агентів. Подібно до бактерій, гриби фіксують (утримують) поживні речовини в ґрунті. До того ж, багато вторинних метаболітів грибів є органічними кислотами, які стимулюють накопичення органічних речовин, збагачують ґрунт гуміновою кислотою, що зберігається в ґрунті сотні років.

Сапротрофна мікробіота в досліджуваного ґрунті була представлена видами із роду *Penicillium* (*Penicillium variabile*, *P. Granulatum*, *P. viridicatum*, *P. Canescens*, *P. Chrysogenum*); із роду *Gliocladium* (*G. roseum*); із роду *Myrothecium* (*M. roridum*); із роду *Geotrichum* (*G. candidum*); із роду *Aspergillus* (*A. terreus*); із роду *Trichoderma* (*T. harzianum*) (табл. 2).

Як свідчать дані таблиці, кількість сапротрофних грибів збільшувалась від внесення біологічних препаратів на 18 КУО/г ґрунту порівняно з контрольним варіантом.

Із потенційних токсиноутворюючих видів у досліджуванних зразках ґрунту ідентифіковано *Penicillium variabile*, *P. Canescens*, *P. Chrysogenum*,

Gliocladium roseum, *Myrothecium roridum*, *Aspergillus terreus*. Частка потенційних токсиноутворюючих грибів становила від 21,4% до 70% від загальної кількості виділених видів.

Таблиця 2

Родове співвідношення сапрофітної мікробіоти
на посівах гібриду огірка Атлантик F1

Зміст варіанту	Всього тис. КУО/г ґрунту	У тому числі сапрофітних грибів		Із родів, %					
		тис. КУО/г ґрунту	%	<i>Penicillium</i>	<i>Aspergillus</i>	<i>Myrothecium</i>	<i>Gliocladium</i>	<i>Geotrichum</i>	<i>Trichoderma</i>
Контроль	36,7	36,7	100	30,0	40,0	20,0	10,0	0	0
Обробка біопрепаратами	54,7	54,7	100	28,6	35,7	0	0	28,6	7,1

Висновки. Обробка біопрепаратами посівів рослин гібриду огірка Атлантик F1 здійснювала позитивний вплив на ґрунтову мікробіоту, в результаті якої покращувався якісний та кількісний склад мікроорганізмів ґрунту, збільшувалось число живих сапрофітних мікроорганізмів та грибів - антагоністів. Біологічний метод із застосуванням мікробних препаратів дає можливість отримати здоровий, якісний врожай без шкоди навколишньому середовищу та споживачу.